

чення кола учасників кримінального провадження в умовах воєнного стану. Такий підхід здатний дати такі позитивні результати, як визначеність, стійкість процесуального положення, передбачуваність поведінки учасників кримінального провадження і результатів їх дій, а також створити логічну і послідовну систему механізмів здійснення, захисту і охорони їх прав та законних інтересів в умовах складних воєнних реалій.

Список бібліографічних посилань

1. Грошевий Ю. М. Кримінальний процес України / Ю. М. Грошевий, В. М. Хотенець. Харків : Право, 2000. 494 с. 2. Кримінальний процес України: у питаннях і відповідях : навч. посіб. / авт. кол. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. Т. Г. Фоміної. Харків : ХНУВС, 2021. 300 с. 3. Кримінальний процес : підручник / за заг. ред. О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків : Право, 2019. 584 с.

УДК 343.13

Микола Миколайович СОРОЧИШИН,

курсант 1 курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-1296-1879>

Науковий керівник:

Валерія Сергіївна ГНАТЕНКО,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1714-6164>

ДОПИТ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Взагалі, щоб розуміти як проходить допит неповнолітньої особи треба мати поняття самого допиту. Так допит – це процесуальна дія, яка виконується органами дізнання, досудового слідства з метою отримання інформації від допитуваної особи, яка може посприяти встановленні істини.

Відповідно до ст. 224 Кримінального процесуального кодексу, допит проводиться за місцем проведення досудового розслідування або в іншому місці за погодженням з особою, яку мають намір допитати. Кожен свідок допитується окремо, без присутності інших

свідків. Отже, місце для допиту неповнолітньої особи повинно бути обране так, щоб забезпечити зменшення можливої психологічної травматизації дитини. Допит неповнолітньої особи може відбуватися як за місцем проживання, так і за місцем навчання неповнолітньої особи.

Особливості проведення допиту в умовах воєнного стану, за участю учасників кримінального провадження, щодо допиту неповнолітньої особи має свою особливу специфіку, в першу чергу з метою уникнення у дитини можливої психологічної травми, ув'язку з чим мають бути дотримані всі гарантії, права та обов'язки дитини. Взагалі, під час допиту неповнолітньої особи застосовуються загальні правила, встановлені відповідно до ст. 224 КПК України й одночасно правила, що встановлені вимогами ст. 226 КПК України, які й розкривають окремі особливості слідчої дії.

Також не потрібно забувати й про те, що відповідно до ч. 3 ст. 226 Кримінального кодексу України, особам, які не досягли шістнадцятирічного віку, роз'яснюється обов'язок про необхідність давання правдивих показань, не попереджуючи про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань і за завідомо неправдиві показання. [1]

Тобто, особа може відмовитись давати показання проти себе та близьких родичів, та після отримання такого звернення про відмову, особа, яка проводить допит, зобов'язана припинити його. Також під час проведення такого допиту, може застосовуватися фо тозйомка, аудіо та відеозапис.

Також закон передбачає не тільки роз'яснення неповнолітній та малолітній особі її прав та обов'язків, а й представнику, який її супроводжує. У виняткових випадках, якщо участь законного представника завдає шкоди інтересам неповнолітнього свідка, потерпілого, слідчий, прокурор за клопотанням цієї особи чи з власної ініціативи має право обмежити участь законного представника у виконанні окремих слідчих (розшукових) дій або усунути його від участі у кримінальному провадженні та залучити замість нього іншого законного представника.

Але перед початком самого допиту правоохоронними органами проводиться безліч робіт для того, щоб ідентифікувати психолого-психіатричний і психологічний стан неповнолітнього, з'ясовується за яких умов проживає дана особа та як проводиться саме виховання, а також наявність дорослих підбурювачів та інших співучасників кримінального правопорушення, особливо в умовах воєнного стану.

Після збору цієї інформації неповнолітня особа повідомляється або викликається слідчим, дізнавачем, прокурором, слідчим суддею чи судом через його батьків або інших законних представників та захисника.

Крім того, взагалі допит неповнолітніх осіб, проводиться як у «зеленій кімнаті». Також, допит проводить психолог, який володіє спеціальними знаннями та знає психологію дитини відповідного віку. Психолога знайомлять з тим переліком питань, який цікавить слідство. В самій кімнаті знаходиться дитина та психолог, а всі інші учасники процесу знаходяться в іншій (технічній) кімнаті та спостерігають за процесом допиту через камеру спостереження або венеціанське скло, яке надає можливість бачити все, що відбувається в основній кімнаті, проте для дитини це виглядає як звичайне дзеркало [2, с. 88-92].

Також корисним та цікавим для України буде досвід Молдови. Який науковиця Каланча І., пропонує до розгляду, та надає такі рекомендації, як ad-hoc-процедура, що передбачає призначення судового експерта в необхідній для проведення експертизи спеціалізації; допит неповнолітнього свідка в спеціальних приміщеннях, облаштованих камерами спостереження; можливість оприлюднення під час судового розгляду відеопоказань неповнолітнього свідка, щоб не залучати його повторно [3, с. 137].

Переїмати позитивного досвіду інших країн під час запровадження та реалізації електронно-цифрової форми кримінального провадження, дає можливість вирізнити позитивні знання, досвід в кримінальнопроцесуальній діяльності.

Отже, перед початком допиту є чіткий підхід правоохоронних органів до роботи з неповнолітніми та малолітніми особами, а також допит в умовах воєнного стану, під час цього допиту грає велика роль роботи захисника та представника. Взагалі, при плануванні допиту слідчий прогнозує поведінку обвинуваченого або свідка на допиті, а також можливість виникнення різних ситуацій допиту та їх зміни під час його проведення.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України// Відомості Верховної Ради України: кодекс від 13.04.2012, Назва розділу IX-13У № 1422-IX від 27.04.2021; URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

2. Міщук І. В. Ювенальна юстиція як метод правового захисту неповнолітніх правопорушників у зарубіжних країнах (на прикладі США, Франції, Німеччини, Швейцарії). Приватне та публічне право. 2018. № 1. С. 88–92.

3. Каланча І. Електронний сегмент у кримінальному процесуальному законі Молдови. Національний юридичний журнал: теорія і практика. 2020. С. 132–137. URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2020/1/30.pdf>

УДК 343.85(477)

Інна Анатоліївна СТРОК,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0423-714X>

ПРОБЛЕМАТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Указом Президента України № 64/2022 від 24 лютого 2022 року встановлено воєнний стан в Україні з 05:30 години 24 лютого 2022 року на строк до 30 днів у зв'язку з військовою агресією рф проти України, що був подовжений і продовжує діяти і на сьогоднішній день. Воєнні дії, що почалися на території нашої держави, безумовно, відобразилися на всіх аспектах життя. Значні зміни відбулися і продовжують відбуватися у законодавчій сфері, оскільки саме вона є основою для нормального функціонування всіх сфер життя на поточний момент. Саме через це особливу увагу на вплив введення воєнного стану є проведення досудового розслідування. Згідно з частиною 1 статті 10 Закону України "Про правовий режим воєнного стану", у період воєнного стану не припиняються повноваження судів, органів прокуратури України, органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, та органів, підрозділи яких займаються контррозвідальною діяльністю.

При розгляді досудового розслідування важливо враховувати його адаптацію до сучасних умов. Особливу увагу ми звертаємо на статтю 615 Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК України), яка передбачає можливість не враховувати